

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum
2017-11-30

Ärendebeteckning
555-8783-2017

1(4)

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande angående betänkande om miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten instämmer i huvudsak med de förändringar om miljötillsynen som utredningen föreslagit. Länsstyrelsen ser särskilt positivt på en översyn av straffbestämmelserna i 29 kap samt översynen av miljöbalkstillsynens finansiering. När det gäller kommunernas ansvar för miljötillsyn hade Länsstyrelsen önskat att utredningen kommit med ytterligare förslag för att säkerställa kvaliteten på kommunernas tillsynsarbete.

Vi lämnar följande synpunkter angående rubricerad remiss med ert diarienummer M2017/01714/Me.

Kapitel 9 Ett tydligare tillsynsbegrepp

Utredningen föreslår ett förtydligande av vad som menas med tillsyn enligt miljöbalken. Tillsyn föreslås avse kontroll av regelefterlevnad. Länsstyrelsen anser att utredningens förslag är bra men att det även bör förtydligas vad som idag innefattas i miljöbalkens tillsynsbegrepp vad avser ”annan tillsyn” som inte riktar sig till någon utpekad verksamhetsutövare, exempelvis tillsyn av skyddade områden eller förebyggande miljöstrategiskt arbete. Sådan tillsyn bör snarare anges som ”uppsikt”.

Kapitel 11 en tydlig och ändamålsenlig fördelning av ansvaret för tillsyn

Utredningen bedömer att inga förändringar i fördelning av ansvaret för tillsyn behöver ske för närvarande. Länsstyrelsen delar i stort utredningens slutsatser men ser att det inom förorenade områden är mycket angeläget att fördelningen av tillsynsansvaret blir mer ändamålsenligt och tydligt. Naturvårdsverket och Länsstyrelserna, så som utredningen föreslår, bör snarast ges i uppdrag att utreda tillsynsansvaret för nedlagda verksamheter eftersom dagens otydligheter kan leda till bristande effektivitet samt påverka vilken kompetensförsörjning som de olika myndigheterna ska ha.

Länsstyrelsen tillstyrker möjligheten att tillsyn kan överlåtas uppåt, dvs från kommun till länsstyrelse, under vissa förutsättningar. Denna möjlighet bedömer vi har potential att vara ett mycket viktigt verktyg som med fördel

kan användas när komplicerade förorenade områden går in i åtgärdsfas men också vara rätt väg att gå för att effektivisera tillsyn av C- och U-verksamheter som är kopplade till tillsynsobjekt som Länsstyrelsen har tillsyn över. Det är Länsstyrelsens önskan att processen för att ta över och lämna tillbaka tillsyn är smidig samt att det finns författningsstöd för att tillsynsavgiften, ifall sådan kan tas, tillfaller Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser att miljöbalken och miljöprövningsförordningen är tydliga med uppdelningen av miljöfarliga verksamheter genom ett prövnings- och klassningssystem A (tillståndsplikt Mark- och miljödomstol MMD), B (tillståndsplikt miljöprövningsdelegation MPD), C (anmälningsplikt till kommunal nämnd) samt U (varken tillstånds- eller anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet). Många Länsstyrelser väljer med stöd av miljötillsynsförordningen att delegera tillsynsansvar för A och B-objekt till vissa olika kommunala nämnder. Denna delegationsmöjlighet bör ses över och begränsas för vissa branscher av miljöfarliga verksamheter som är klassade som A-anläggningar, framför allt gruvor och avfallsområdet. Detta för att höja kompetens och status hos tillsynsutövande myndigheter samt en ökad enhetlighet i hur tillsyn av regelefterlevnad ska bedrivas i Sverige.

Kap. 12 en bättre samverkan för en mer effektiv och enhetlig tillsyn

Länsstyrelsen tillstyrker att ToFr läggs ned och att Naturvårdsverket får ett samordningsansvar för miljötillsynen.

För att kunna ge bra tillsynsvägledning är det viktigt med egen tillsynserfarenhet inom det område där tillsynsvägledning efterfrågas. Utredningen menar att länsstyrelserna har en stor roll när det gäller att se till att vägledningen från centralt håll blir praktiskt användbar. Länsstyrelserna har ingen egen tillsyn på områden såsom hälsoskydd och enskilda avlopp och har därför svårt att ge bra vägledning. Utredningen menar att det vore värdefullt om de centrala myndigheterna tar initiativ till en överenskommelse mellan den centrala myndigheten och länsstyrelsen om hur vägledningen ska gå till inom ett särskilt område. Länsstyrelsen är positiv till det förslaget och anser att det är ett arbetssätt som bör kunna utvecklas. Ett exempel kan vara vägledning om bassängbad eller funktionskrav på enskilda avlopp. Det bör vara samma krav i hela landet varför en central myndighet bör vägleda om regeltolkningar och sakfrågor. Däremot kan länsstyrelsen samordna tillsynskampanjer, vägleda om vilka platser hög skyddsnivå för enskilda avlopp bör gälla etc.

En uppgift inom tillsynsvägledningen är att samordna tillsynen, och det är en uppgift länsstyrelsen kan bistå med oavsett vilken sorts tillsyn det gäller. Det kan ske genom att länsstyrelsen anordnar tillsynskampanjer, tillhandahåller mötesplatser kommuner emellan, t.ex. samarbetsytor på internet. Goda exempel och diskussioner med en grannkommun kan mycket väl ersätta vägledning från en länsstyrelse. En sådan samverkan sker med fördel inom ramen för regional miljösamverkan.

Västerbotten är ett län med många små kommuner och det har varit svårt att säkerställa finansiering för en regional miljösamverkan samt besluta om vem som ska ha huvudansvaret för den regionala samverkan. Det vore därför önskvärt om Länsstyrelsen får ett tydligt uppdrag om att organisera en miljösamverkan regionalt och att en långsiktig finansiering säkerställs.

Utredningen visar på behovet av ökad samordning inom tillsynsansvaret. I Västerbotten finns 15 st kommuner varav hälften har mindre än 6000 invånare och 4 st kommuner har mindre än 3000 invånare men är väldigt stora till ytan. Många av dem har begränsade resurser inom miljöområdet och Länsstyrelsen anser att det vore bra med en ökad regional samverkan för att bredda kompetensen och minimera risken för jävsförhållanden i tillsynsarbetet. Länsstyrelsen har under flera år arbetat aktivt för att öka den kommunala samverkan i länet. Utredningen föreslår att Länsstyrelsen ska ”förhandla fram ökad samverkan mellan kommuner där så behövs”. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till att utredningens förslag kommer att leda till en ökad regional samverkan och ser ett behov av en tydligare reglering av vilka förutsättningar tillsynsmyndigheten ska uppfylla för att få utöva tillsyn.

Utredningen tar inte upp hur olika tillsynsmyndigheter bör vara organiserade för att fungera enhetligt och så effektivt som möjligt vad gäller utövande av tillsyn enligt miljöbalken. Utredningen visar på ökat behov av samverkan och att det leder till effektivisering och ökad enhetlighet. Länsstyrelsen påtalar att en ökad samverkan och styrning också är resurskrävande som behöver finansieras. En översyn om hur vägledning och miljötillsyn enligt miljöbalken ska organiseras, finansieras och hur tillsynsavgifter ska tillföras länsstyrelserna välkomnas.

Kapitel 14 Ett bättre stöd från tillsynsvägledande myndigheter

Länsstyrelsen tillstyrker framtagandet av en nationell tillsynsstrategi. Samhället digitaliseras med stormsteg och det är uppenbart att tillsynen måste digitaliseras på ett strukturerat sätt. Länsstyrelsen står därför bakom de tankar som förs fram i utredningen. Länsstyrelserna, liksom kommunerna, måste dock vara delaktiga i processen.

Utredningen föreslår att Miljösamverkan Sverige och Naturvårdsverket bör samordna sitt arbete med att utveckla ”nationella branschexperter” eller motsvarande. Länsstyrelsen i Västerbotten har mycket positiva erfarenheter av att vara värdlän för länsstyrelsernas samordnare för förorenade områden. Länsstyrelsen anser att det är lämpligt att länsstyrelserna via Miljösamverkan Sverige deltar i framtagandet av ett förslag som innefattar mandat, arbetssätt och framför allt hur systemet ska finansieras.

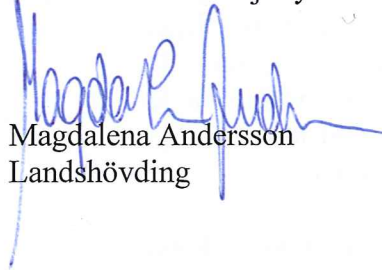
Kap 17 En förbättrad uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen håller med utredningen om att det är viktigt med en förbättrad uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen är däremot tveksam till förslaget

att samtliga centrala myndigheter ska utveckla sitt eget arbete för uppföljning och utvärdering inom respektive ansvarsområde. Länsstyrelsen anser att principerna för uppföljning bör vara likartade och att uppföljningen måste samordnas. Ett av syftena med en förbättrad uppföljning och utvärdering måste vara få underlag för en förbättrad tillsynsstrategi. Länsstyrelserna bör dessutom delta i uppbyggnadsarbetet av ett nytt uppföljningssystem.

Kapitel 23 Ett nytt kap. 29 miljöbalken

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om en statlig utredning och översyn av straffbestämmelserna i 29 kap. miljöbalken. Antalet straffbara överträdelser har ökat mångfalt sedan miljöbalken trädde i kraft och särskilt de senaste tio åren. Nya sanktioner har inordnats genom flertalet punktbestämmelser, varav många skulle betecknas som rena blankettstraffbud. De innehåller inte en fullständig beskrivning av den gärning som kriminaliserats, utan säger att den ska dömas till straff som överträder ett förbud eller påbud som föreskrivits i ett visst sammanhang eller i ett visst lagrum. Detta sätt att kriminalisera uppfyller inte de krav på tydlighet och förutsebarhet som bör ställas på en straffrättslig reglering. Tillsynsmyndigheterna bör ges större befogenheter att bedöma och sortera utifrån faktorer som brottens allvar. Länsstyrelsen välkomnar utredningens förslag som bör ha ett fokus på reglering av straffrätt för överträdelser och påbud som spelar roll för människors hälsa eller miljön, dvs som gör skillnad utifrån miljönytta samt att rena blankettstraffbud avkriminaliseras.

Magdalena Andersson
Landshövding

Robert Erixon
Biträdande chef miljöenheten